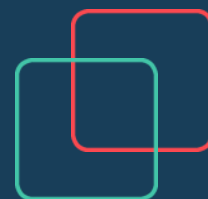

NEWSLETTER NKC

Čtvrtletní aktuality ze světa genderu a vědy

OBSAH

Bezpečné a respektující
akademické prostředí

STRANA 2

Mezinárodní konference
Ending gender-based
violence in academia

STRANA 5

Novinky ze světa

STRANA 8

Projekt Gender-SMART
končí

STRANA 9

Novinky z Komunity pro
změnu

STRANA 10

Laureátka Ceny Milady
Paulové

STRANA 13

Monitorovací zpráva

STRANA 14

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

v tomto dvojčísle shrneme všechny důležité události, které se odehrály na poli genderové rovnosti ve vědě a výzkumu před koncem roku.

Naší největší akcí byla mezinárodní konference Ending gender-based violence in academia, kterou jsme pořádali v rámci českého předsednictví v radě EU pod záštitou Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Konference byla velmi úspěšná a těší nás, že jsme mohli dát impuls k evropské spolupráci na řešení tak důležitého tématu, jako je bezpečné a respektující prostředí na vysokých školách. Ostatně to, že jej vnímáme jako zásadní, ukazují i naše další aktivity.

V newsletteru se ale dozvíte i to, co je nového v Komunitě pro změnu, která vědkyně získala letošní Cenu Milady Paulové a jaké bylo statistické zastoupení žen v české vědě v roce 2020. Nezapomněli jsme ani na informace o mezinárodních projektech.

Přejeme Vám příjemný a klidný závěr roku navzdory všem těžkostem, které s sebou přinesl.

Za tým NKC
Jana Novák Gabrielová

Bezpečné a respektující akademické prostředí

NKC gender a věda se od letošního podzimu začalo intenzivněji věnovat tématu genderově podmíněného násilí a sexuálního obtěžování na vysokých školách a ve výzkumu. Jedná se o problematiku, která je velmi aktuální a má negativní dopady nejen na ty, kdo se s nějakou formou tohoto násilí či obtěžování setkají, ale i na celé akademické a vědecké prostředí. Je také potřeba zdůraznit, že se jedná o systémový problém, který vyžaduje celý soubor řešení, aby bylo akademické prostředí respektující a bezpečné pro všechny, kdo v něm působí.

V uplynulých měsících jsme proto ve spolupráci s MŠMT zorganizovali setkání ombudsošů a dalších, kteří se tomuto tématu na českých univerzitách věnují. Setkali jsme se také se studentskými spolky a iniciativami, které se jím zabývají a hrají v jeho řešení důležitou roli. Klíčová pak pro nás byla mezinárodní konference „Ending gender-based violence in academia: Toward gender-equal, safe and inclusive research and higher education“. Tu jsme pořádali pod záštitou MŠMT v rámci českého předsednictví v Radě EU a jejím výstupem je Call for action určený všem, kdo chtějí podpořit aktivity směřující k bezpečnému a respektujícímu prostředí ve vysokém školství a výzkumu. Tématu se budeme věnovat i v příštím roce.

„Před problémem násilí a obtěžování na vysokých školách nelze zavírat oči. Ministerstvo školství bere tento problém vážně.“

Vladimír Balaš
**MINISTR ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY**

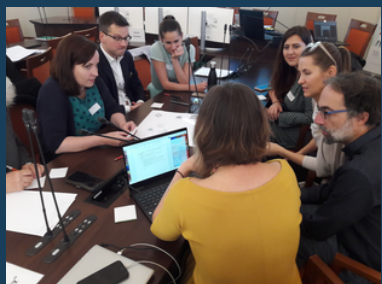
Jak na bezpečnější univerzity? Na ministerstvu školství proběhla diskuze o sexuálním obtěžování na vysokých školách

Na začátku října uspořádalo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy spolu s NKC setkání ombudsošob a dalších lidí, kteří mají na českých vysokých školách na starosti problematiku sexuálního obtěžování a genderově podmíněného násilí. Z diskuze vyplynulo, že je především potřeba nastavit vhodné podmínky pro to, aby mohl na univerzitách vzniknout skutečně fungující systém prevence a pomoci pro přeživší. To bude vyžadovat jak personální kapacity, tak finanční podporu.

V úvodu setkání vystoupil ministr školství, mládeže a tělovýchovy Vladimír Balaš. „Samotné vysoké školy si závažnost této problematiky uvědomují. Ukazuje to jak růst opatření zmiňovaných ve výročních zprávách, tak dnešní vysoká účast. A jste to právě vy, kdo odvádí nejdůležitější práci v této oblasti,“ řekl přítomným zástupcům a zástupkyním vysokých škol.

Jedním z diskutovaných témat bylo zřizování postů ombudsošob. Častým omezením jsou nedostatečné kapacity, které brání adekvátnímu pokrytí této problematiky na dané vysoké škole. Diskutující také opakovaně zmínili potřebu získat finanční podporu, aby mohly takové pozice nejen vzniknout, ale také efektivně fungovat.

„Jsem nadšená, že se akce uskutečnila. Je vidět, že jde o téma, o které je ze strany vysokých škol zájem. A věřím, že je to začátek intenzivnější spolupráce při vytváření bezpečnějšího prostředí na vysokých školách,“ uzavřela Marcela Linková, vedoucí NKC.

Jednou z překážek pro osoby, které se tématu sexuálního obtěžování a genderově podmíněného násilí na vysokých školách věnují, je, že nejsou dostatečně zapojeny do rozhodovacích procesů uvnitř univerzit. Práci jim ztěžuje i to, že se tématu věnují nad rámec svých pracovních úvazků.

Jak může stát pomoci ombudsošobám?

Ze strany státu by jejich pozici mohlo zlepšit například legislativní ukotvení celé problematiky, vymezení standardů pro jejich činnost, vzdělávání pro studující, vyučující i veřejnost. V jejich práci by jim pomohla i větší podpora síťování osob odpovědných za řešení problematiky sexuálního obtěžování a genderově podmíněného násilí.

Na setkání představily zástupkyně NKC výstupy mezinárodního projektu UniSAFE, na kterém se za Českou republiku podílí. Zároveň seznámily zúčastněné s tím, jakou konkrétní podporu jim v jejich práci NKC nabízí.

První setkání NKC s univerzitními spolky a iniciativami přineslo řadu důležitých podnětů do diskuze o bezpečí a respektu na vysokých školách

NKC uspořádalo 14. října na půdě Sociologického ústavu AV ČR setkání zástupců a zástupkyň univerzitních spolků, iniciativ a platform, které se

věnují sexuálnímu obtěžování a genderově podmíněnému násilí na vysokých školách. Cílem bylo diskutovat možnosti spolupráce při budování bezpečného prostředí pro všechny, kdo v akademické sféře působí.

Kromě představení aktivit studentských platform a NKC se diskuse dotýkala především toho, jaké existují možnosti spolupráce při šíření osvěty, v prevenci a potírání sexuálního obtěžování a genderově podmíněného násilí na univerzitách.

V diskuzi měly spolky a iniciativy prostor i na to, aby hovořily o překážkách a problémech, se kterými se při svých aktivitách setkávají. Mezi důležitá témata patřily například nedostatečné či složité možnosti financování jejich činnosti, častou překážkou je také nejasná struktura a vymezení odpovědnosti v rámci univerzit. Problém představuje nedostatek dat o případech sexuálního obtěžování z jednotlivých univerzit a fakult. Chybí však i data o odchodech studentů a studentek z univerzit kvůli sexuálnímu obtěžování a genderově podmíněnému násilí.

Roli spolků a studentských iniciativ v řešení sexuálního obtěžování a genderově podmíněného násilí na vysokých školách NKC vnímá jako klíčovou. Jde o jednoho z důležitých partnerů ve snaze vytvořit v českém vysokém školství bezpečné a respektující prostředí pro všechny.

NKC vydalo příručku, která shrnuje právní aspekty genderově podmíněného násilí na vysokých školách

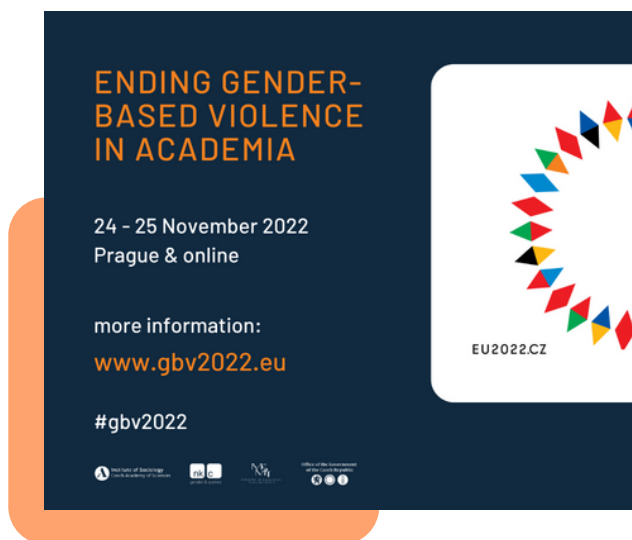
Genderově podmíněné násilí včetně sexuálního obtěžování jsou závažnými problémy, ke kterým dochází i ve vysokoškolském prostředí. NKČ proto ve spolupráci s právní expertkou Šárkou Homfray připravilo příručku, která shrnuje právní aspekty této problematiky a slouží jako hodnotný podpůrný materiál pro ombudsovy a další osoby pověřené řešením této problematiky v akademickém prostředí.

Příručka nabízí vysvětlení právního rámce této problematiky, který může osobám odpovědným za tuto agendu přinést konkrétní nástroje k vytváření bezpečného prostředí na vysokých školách. Vedle základní právní analýzy zároveň osvětluje rozdíly mezi

jednotlivými typy právních norem, obsahuje přehled využitelných právních nástrojů a upozorňuje na nedostatky v právní úpravě.

Příručka je k dispozici ke stažení [zde](#).

Mezinárodní konference Ending gender-based violence in academia přivedla do Prahy experty a expertky na genderově podmíněné násilí na univerzitách

NKC uspořádalo 24. a 25. listopadu 2022 v Praze mezinárodní konferenci s názvem „Ending gender-based violence in academia: Toward gender-equal, safe and inclusive research and higher education“. Byla zaměřena na sexuální obtěžování a násilí na vysokých školách a konala se v rámci českého předsednictví v Radě EU. Záštitu nad konferencí převzalo Ministerstvo školství, mládeže

a tělovýchovy ČR. Na konferenci byly představeny také výsledky unikátního projektu UniSAFE, který mapoval rozšířenost násilí a sexuálního obtěžování na evropských vysokých školách. Ten ukázal, že s nějakou formou tohoto typu násilí se setkaly téměř dvě ze tří osob. Potvrdil také, že častěji jsou mu vystaveni ženy a lidé, kteří čelí znevýhodnění kvůli své etnicitě, zdraví nebo genderové či sexuální identitě.

V Praze se sešli zástupci a zástupkyně odpovědných národních úřadů, vědecko-výzkumných organizací, poskytovatelů finanční podpory na výzkum a inovace a dalších organizací nejen ze zemí EU, ale i z USA a Velké Británie. Konferenci zahájil ministr školství Vladimír Balaš.

Cílem konference bylo podnítit debatu o opatřeních, která mohou zvýšit ochranu před všemi formami násilí v akademickém prostředí. Experti a expertky z různých zemí tak měli prostor sdílet své zkušenosti s řešením této problematiky a diskutovat i o překážkách, kterým čelí. Výstupem z konference se stala společná výzva Call For Action, kterou podpořil i ministr školství Vladimír Balaš.

Nedílnou součástí řešení je oblast politik a legislativy, která by měla poskytovat rámec pro řešení této problematiky. V rámci konference proto vystoupila také

Joanna Drake, zástupkyně generálního ředitele z GŘ pro výzkum a inovace Evropské komise.

Studentské spolky a iniciativy jsou klíčovými hráči

Na konferenci dostaly prostor také studentské spolky a iniciativy z několika zemí Evropy. Zastupují jak studující, tak i začínající vědce a vědkyně. Poskytují jim podporu a radí, jak postupovat, pokud se s násilím a obtěžováním setkají. Většina z organizací vznikla jako reakce na případy násilí a obtěžování. Chtějí přispět k řešení tohoto problému, zviditelnit jej a podnítit tak změnu ve vysokoškolském prostředí, které případům nevěnovalo dostatečnou pozornost. Při svých aktivitách se setkávají s překážkami, například pokud jde o nejasné kompetence, neexistující postupy pro řešení násilí na univerzitách, objevuje se i bagatelizace celé problematiky.

Co přinesl unikátní výzkum UniSAFE?

Součástí konference bylo také představení výsledků unikátního celoevropského projektu Horizontu 2020 UniSAFE, na kterém se NKC podílí. Tento projekt mapuje problematiku genderově podmíněného násilí a sexuálního obtěžování v akademické sféře na několika úrovních.

Zabývá se nejen rozšířeností tohoto problému, ale také postupy, které instituce i jednotlivé země používají k jeho odstranění. Do výzkumu se zapojilo 46 univerzit z 15 zemí Evropy. Šetření zahrnuje odpovědi od více než 42 tisíc osob studujících a pracujících na vysokých školách.

Vedoucí NKC Marcela Linková k výzkumu doplnila: „Jedná se o největší výzkum svého druhu a je opravdu pozitivní, že se do něj zapojilo tolik institucí, které chtějí s projevy násilí bojovat. Z výsledků je zřejmé, že v případě násilí a obtěžování na vysokých školách nejde o selhání několika jednotlivců, ale jednoznačně o systémový problém, který vyžaduje výraznou změnu ve fungování akademického prostředí a jeho kultuře.“

S nějakou formou genderově podmíněného násilí se setkaly téměř dvě ze tří osob

Z výzkumu například vyplývá, že s nějakou formou genderově podmíněného násilí se setkaly téměř dvě ze tří osob, konkrétně šlo o 62 %. Ženy se s ním setkaly v 66 % případů. Potvrzuje se také, že častěji jsou mu vystaveni lidé, kteří jsou zranitelnější kvůli příslušnosti k LGBTQ+ (68 %), své etnicitě (69 %) nebo zdravotnímu znevýhodnění (72 %).

Podrobné výsledky výzkumu si můžete přečíst [zde](#).

Na záznam z konference se můžete podívat [zde: den 1., den 2.](#)

Více o konferenci: www.gbv2022.eu

Fotografie z konference

Autor: Jan Hromádko

Call for Action za bezpečnější a respektující akademické prostředí

Výstupem z konference Ending gender-based violence je Call For Action, který jednak poukazuje na význam celého tématu a také na to, jakou roli při jeho řešení hrají jednotliví aktéři, jako jsou samy univerzity a výzkumné organizace, poskytovatelé podpory na vědu a výzkum, členské státy EU i jednotlivci.

Připojit se ke Call for Action a dát tak najevo, že podporujete snahy o bezpečné a respektující prostředí v akademické a vědecké sféře, můžete i Vy!

Tex celého Call for Action najdete v anglickém jazyce [zde](#).

Svůj podpis můžete připojit [zde](#).

Novinky ze světa

Španělsko podniká další kroky k posílení rovnosti žen a mužů ve výzkumu a inovacích

Aktuální novela španělského zákona o výzkumu a inovacích přináší sladění s rámcem EU. Zavádí totiž institucionální změnu na podporu inkluzivního a genderově citlivého prostředí (tj. bez genderových předsudků, diskriminace, sexistického chování a sexuálního obtěžování) a počítá také se začleněním genderového rozměru do výzkumných projektů a genderové analýzy do obsahu výzkumu.

Národní plán pro výzkum a inovace bude vyžadovat zprávu o hodnocení genderové problematiky a španělské veřejné instituce, které působí v oblasti výzkumu a inovací, budou muset vypracovat plány genderové rovnosti (GEP) a protokoly o sexuálním/sexistickém obtěžování a také je každoročně monitorovat.

Novela také podporuje genderové expertní poradenství v hodnoticích komisích a požaduje provádění pozitivních opatření zaměřených na ženy (zejména na nejvyšší úrovni výzkumné kariéry). Kromě toho vyžaduje také, aby byla kritéria rovnosti žen a mužů zahrnuta do veřejných zakázek. Zákon také ukládá povinnost začlenit intersekcionalitu do koncepce politik v oblasti genderové rovnosti i do obsahu výzkumu, inovací a transferu znalostí. Zároveň vznikl systém genderových ocenění pro výzkumná a inovační centra a univerzity.

Více informací naleznete [zde](#).

Irsko zahájilo svůj prováděcí plán na ukončení sexuálního násilí a obtěžování na vysokých školách

13. října představil irský Úřad pro vysoké školství svůj prováděcí plán na roky 2022–2024. Opatření uvedená v plánu reagují na doporučení, která vyplynula z Národního průzkumu zkušeností zaměstnanců a studentů se sexuálním násilím a obtěžováním na irských vysokých školách. Tento průzkum provedl Úřad pro vysoké školství (HEA) na žádost ministra pro další a vyšší vzdělávání, výzkum, inovace a vědu.

Plnění opatření v tomto plánu má vycházet z široké škály iniciativ, které už probíhají. Zároveň by je měl doplňovat směrem k cílům stanoveným v národním politickém rámci zveřejněném v roce 2019 pod názvem „Safe, Respectful, Supportive and Positive: (často označovaný jako „Rámec pro souhlas“), a také v návaznosti na cíle doprovodných institucionálních akčních plánů: „Ukončení sexuálního násilí a obtěžování v irských vysokoškolských institucích“.

HEA je zodpovědná za monitorování toho, jak se daří tento rámec naplňovat, a vysokoškolské instituce jí každoročně předkládají zprávy o pokroku, který se jim v této oblasti podařil.

Stáhněte si prováděcí plán ve formátu PDF [zde](#).

Mezinárodní aktivity

Projekt Gender-SMART končí. Přinesl postupy k prosazování rovnosti v zemědělských a přírodních vědách

Devět evropských partnerů projektu Gender-SMART zhodnotilo 19. října 2022 na závěrečné konferenci v Bruselu čtyři roky spolupráce a podělilo se o své zkušenosti a osvědčené postupy při prosazování rovnosti žen a mužů v oblasti zemědělských a přírodních věd. Zvláštní pozornost byla věnována mladým lidem, otázkám začleňování v digitálním věku, a to u příležitosti Evropského roku věnovaného právě mladé generaci.

NKC bylo jedním z partnerů projektu a poskytovalo svou expertizu v oblasti externího monitoringu a hodnocení plnění plánů genderové rovnosti. Vedoucí NKČ Marcela Linková na závěrečné konferenci ve svém úvodním projevu poukázala na to, že plány genderové rovnosti jsou hlavním nástrojem k prosazování institucionálních změn směrem k rovnosti.

Jako klíčový prvek při prosazování rovnosti zmínila hledisko

různých společenských proměnných, které mohou znevýhodňovat jednotlivé skupiny osob. V této souvislosti zmínila i celospolečenské problémy, jako jsou zločiny z nenávisti páchané na LGBTQ+ lidech, i krize, jako jsou pandemie COVID-19 a válka na Ukrajině. To vše dokládá význam spolupráce mezi evropskými partnery a také podtrhuje význam intersekcionálního hlediska při hledání řešení a práci ve vědě a výzkumu.

Kolegyně Katarína Slezáková pak na konferenci představila analýzu plánů genderové rovnosti, která v rámci projektů probíhala. Tato analýza, kterou zpracovala z pohledu hodnocení Evropské komise, je klíčovým podkladem pro partnery projektu, kteří mohou z analýzy zjistit, na co se zaměřit při naplňování svých plánů a co zlepšit, aby splňovali požadavky EU.

Právě na to se totiž bude zaměřovat Evropská komise při svých náhodných kontrolách příjemců podpory z programu Horizont Evropa. Analýza tak pro partnery z Gender-SMART představuje výraznou podporu.

Na co se Gender-SMART zaměřil?

V průběhu čtyřletého projektu Gender-SMART sedm institucí s podporou dvou technických partnerů s odbornými

znalostmi v oblasti řízení změn a hodnocení provádělo plány genderové rovnosti se zaměřením na čtyři společná témata:

- Budování institucionální kultury pro větší genderovou rovnost
- Vypracování institucionálních opatření na podporu rovnosti v kariéře
- Zvýšení zastoupení žen ve vedoucích a rozhodovacích funkcích
- Začlenění genderového hlediska do zaměření a obsahu výzkumu a výuky

NKC jako technický partner provádí externí monitoring a hodnocení naplňování plánů genderové rovnosti a aktuálně pracuje na finálním vyhodnocení.

Výsledky práce NKČ v této oblasti už využil a dále rozvedl projekt Casper. Výstupy NKČ mohou sloužit také samotné Evropské komisi a NKČ s nimi bude pracovat i v budoucnu v projektu STRATIN+. V rámci tohoto projektu v roce 2023 plánuje NKČ vytvořit metodiku hodnocení dopadů politik genderové rovnosti.

Více o projektu GenderSMART:
<https://gender-smart.eu>

Nový projekt Sociologického ústavu se zaměří na dopady chytrých domácností. Chybět nebude ani genderová dimenze

Nový tříletý projekt Smart(ening up the modern) home: Redesigning power dynamics through domestic space digitalization (evropské schéma CHANSE) odstartoval na Sociologickém ústavu kulatým stolem 14. listopadu. Projekt vede Petr Gibas a spolupracují na něm i naše kolegyně Blanka Nyklová a Nina Fárová. Projekt se zaměří na proměnu domácností, která se pojí s chytrými technologiemi. Ty v posledních letech pronikají do obydlí stále častěji, o tom, jaké jsou jejich sociální a kulturní dopady, se však mnoho neví.

Do tříletého projektu se zapojí odborníci a odbornice z ČR, Německa, Polska, Finska a Velké Británie. Výzkumný tým je interdisciplinární a bude tak zahrnovat pohled na chytré domácnosti z perspektivy sociálních věd, studií designu i humanitních věd.

Tématu chytrých domácností se bude projekt věnovat s ohledem na to, že pojetí domova je dlouhodobě založeno na dichotomiích: vnitřní a vnější, veřejné a soukromé, práce a péče, maskulinní

a feminní, lidské a mimolidské. Projekt Smart UP se zaměří na to, jak se proměnilo s digitalizací pojetí domova, utváření domova, a také na každodenní život v domácnostech včetně dopadu na genderové role.

Více o projektu se dozvíte [zde](#).

Tip na čtení

Nevědění jako faktor v nepravděpodobné regulaci domácího násilí na ženách v zrcadle pandemie COVIDU-19

Naše kolegyně Blanka Nyklová s Vandou Černožorskou spolu s Danou Moree z Fakulty humanitních studií pro letošní páté číslo Sociologického časopisu připravily článek, který interpretuje některá zjištění z výzkumu dopadů pandemie na řešení a prevenci domácího násilí. Tu Blanka Nyklová a Dana Moree publikovaly v roce 2021.

Studie ukázala, že domácí násilí, zejména v podobě partnerského násilí na ženách, mělo podle očekávání v důsledku krize vyvolané pandemií COVID-19 vzrůstající intenzitu. Ze studie také vyplynulo, že vláda České republiky nezavedla žádná zvláštní opatření k řešení tohoto problému.

V článku, který výsledky studie analyzuje, pracují autorky s konceptem nevědění. Různé typy nevědění výrazně spoluurčují neuspokojivé fungování celého systému pomoci lidem, kteří domácímu násilí čelí.

Pandemie a dopady nevědění na fungování systému pomoci

Právě pandemie zvýraznila, jaké typy nevědění systém pomoci ovlivňují i jak přispívají k jeho nejednotnosti, tedy ke skutečnosti, že stejná instituce například v různých krajích vyhodnocuje obdobné případy různě. Zejména se však jedná o samotné posuzování toho, kdy se o násilí jedná a zda je nutné na základě toho jednat, případně jak.

Text tedy ukazuje význam nevědění pro pochopení toho, jak funguje současný systém pomoci obětem domácího násilí a jak je tento systém nastaven. Přináší také konkrétní poznatky o dopadech nevědění v souvislosti s řešením problematiky domácího násilí. Zejména se jedná o potřebu výrazně více promítnout do fungování systému pomoci poznatky o fungování a dopadech traumatu.

Článek si můžete přečíst [zde](#)

Novinky z Komunity pro změnu

Pokračování kurzu Genderová rovnost v instituci

NKC nově spustilo e-learningový kurz s názvem KURZ II: Genderová rovnost v instituci. Jedná se o veřejný vzdělávací nástroj pro zájemkyně a zájemce z řad vysokých škol a výzkumných pracovišť.

Cílí zejména na osoby, které mají na starost agendu genderové rovnosti a tvorbu plánu genderové rovnosti v souvislosti s požadavky Horizontu Evropa. Kurz je vhodný také pro zájemce a zájemkyně z řad managementu, absolvovat ho však může kdokoli, kdo se chce dozvědět více o genderové rovnosti v instituci.

KURZ II: Genderová rovnost v instituci je k dispozici ve dvou variantách, a sice jako ucelený kurz a jako e-školení. Každá z těchto modifikací má svůj specifický účel. Absolvování Kurzu II. obnáší splnění všech povinných aktivit u všech šesti modulů, včetně úspěšného složení závěrečného testu. Tato varianta

zahrnuje získání certifikátu o absolvování a podmínkou pro přihlášení je absolvování kurzu předchozího - KURZ I: Genderová rovnost v instituci. Podrobnosti o tomto kurzu najdete u nás na webu [zde](#)

E-školení naproti tomu není podmíněno žádnými vstupními povinnostmi. Není tedy třeba absolvovat všech šest modulů a není ukončeno závěrečným testem. Tato varianta také nezahrnuje získání certifikátu. E-školení je připraveno tak, aby sloužilo k obeznámení s tématy, která se týkají genderové rovnosti a jsou určena pro školicí plán institucí ke splnění procesních požadavků GEP.

Přihlášení na e-školení je možné na objednávku po předchozí e-mailové domluvě. S našimi kolegyněmi Gabrielou Langhammerovou (gabriela.langhammerova@soc.cas.cz) nebo Evou Oliva (eva.oliva@soc.cas.cz)

Kurz i e-školení se skládají z šesti modulů:

1. Rámcový program Horizont Evropa
2. Genderový audit v instituci
3. Standardy kvality pro budování vnitřních kapacit
4. Tematické oblasti plánu genderové rovnosti: sladování osobního a pracovního života
5. Tematické oblasti plánu genderové rovnosti: genderová dimenze v obsahu výzkumu
6. Tematické oblasti plánu genderové rovnosti: sexuální obtěžování a genderově podmíněné násilí

Podrobnosti o obou variantách pokračovacího kurzu jsou k dispozici u nás na webu [zde](#)

Ženy ve vědě

Cenu Milady Paulové 2022 získala prof. MUDr. Eva Kubala Havrdová, CSc.

Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy udělilo 12. prosince na slavnostním večeru Cenu Milady Paulové za rok 2022. Ocenění za svůj celoživotní přínos v oblasti neurověd získala prof. MUDr. Eva Kubala Havrdová, CSc., která působí jako vedoucí Centra pro demyelinizační onemocnění Neurologické kliniky 1. lékařské fakulty UK a Všeobecné fakultní nemocnice v Praze.

Profesorka Eva Kubala Havrdová patří mezi nejuznávanější představitele oboru neurologie a klinické medicíny v České republice a mezi přední světové osobnosti na poli klinického výzkumu roztroušené sklerózy (RS) a dalších demyelinizačních a autoimunitních onemocnění nervové soustavy.

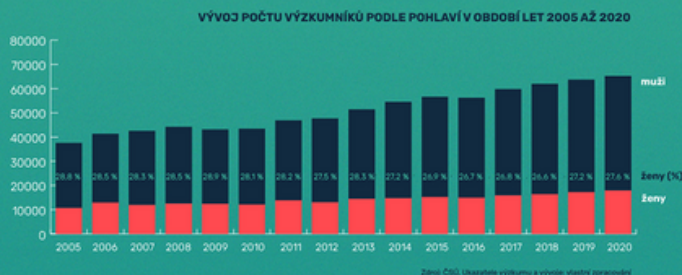
Věnuje se efektu léčebných metod, způsobům jejich posuzování a prediktivním faktorům pro hodnocení závažné prognózy nemoci. Podílela se na založení RS center a zahájila biologickou léčbu v České republice. V roce 1998 spolu s kolegy z oboru hematologie transplantovala kmenové buňky první české pacientce s agresivní RS. Je také zakladatelkou Nadačního fondu IMPULS, který od roku 2000 slouží jako podpora osvětových i odborných aktivit pro osoby s roztroušenou sklerózou.

Postavení žen v české vědě

Kolik žen působí v Česku ve vědě?

Zastoupení vědeckých dlouhodobě stagnuje i přesto, že každoročně roste celkový počet lidí, kteří se výzkumné činnosti věnují...

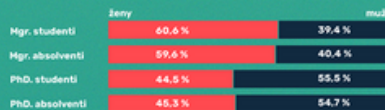
... a v evropském měřítku má Česká republika nejnižší podíl žen mezi výzkumníky ze všech členských zemí EU.

Vytvořeno v rámci projektu sdílených činností STRATIN+ financovaného MŠMT (identifikační kód MŠ2104).

A jak vypadá dráha žen od studia k vědecké profesi?

Mezi vysokoškolskými studenty převládají ženy, ale se zvyšujícím se stupněm studia jejich podíl klesá...

... a po dokončení doktorského studia dochází k největšímu propadu, kdy výzkumnou dráhu volí jen 17 992 žen (27,6 %).

Zastoupení žen, které se rozhodnou vstoupit do vědy, se navíc v jednotlivých oborech výrazně liší...

VÝZKUMNÍCI DLE POHLAVÍ V ROCE 2020, ODDĚLENÉ PODLE VĚDNÍCH OBLASTÍ

Kdo rozhoduje v institucích zaměřených na výzkum a vývoj?

Ve vedoucích pozicích silně převládají muži. Přes dílčí snahy o jejich větší viditelnosti v médiích se podíl žen v těchto pozicích každoročně snižuje.

Monitorovací zpráva 2020: počet žen ve výzkumu mírně roste. ČR je ale stále na chvostu EU

NKC vydalo Monitorovací zprávu o zastoupení žen ve vědě a výzkumu za rok 2020. V ní mapuje postavení žen ve vědě a inovacích v České republice. Zprávy vydává každoročně už od roku 2005. Zastoupení žen mezi výzkumníky po stagnaci posledních let mírně roste, v roce 2020 dosáhlo 27,6 %. I přes tento pozitivní vývoj se však jedná o jedno z nejnižších zastoupení žen. V evropském srovnání měla Česká republika nejnižší

počet žen mezi výzkumníky ze všech členských zemí EU.

Podíl žen mezi studujícími magisterského studia se v posledních 10 letech držel na úrovni 60 %. Ženy také dlouhodobě převažují mezi absolventy magisterského studia. V roce 2020 jej úspěšně dokončilo 59,6 % žen. Se zvyšujícím se stupněm studia však jejich zastoupení klesá. V doktorském studiu se rozhodlo v roce 2020 pokračovat 44,5 % žen.

K největšímu propadu v zastoupení žen na pomyslné studijně-profesní dráze dochází mezi absolvováním doktorského studia (45,3 %) a samotným výzkumem (27,6 %). V roce 2020 představoval 17,7 procentního bodu.

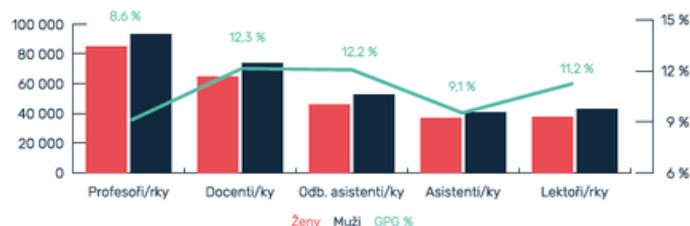
Největší podíl výzkumníků v České republice podle vědní oblasti působil v technických (37,4 %) a přírodních vědách (31,0 %). Zastoupení žen v těchto oborech však bylo nejnižší ze všech sledovaných vědních oblastí. Podíl žen v technických vědách byl pouze 14,7 %, v přírodních vědách se s 24,8 % přibližoval jedné čtvrtině.

Profesorek je pouze 15 %

I v akademické sféře měl podíl žen daleko k rovnosti. Nejvíce zastoupené byly ženy na pozici lektorek, 56,4 %. Se zvyšující se akademickou pozicí se ale podíl žen snižoval a profesorek bylo jen 15,3 %. Pokud by rostlo zastoupení profesorek stejným tempem jako dosud, pak bychom rovného zastoupení dosáhli za 193 let.

Na všech kvalifikačních úrovních navíc měly ženy v akademické sféře nižší mzdy než jejich mužští kolegové. Největší mzdová propast byla mezi docentkami a docenty, kdy si muži průměrně vydělali o 12,3 % více než ženy. Nejmenší rozdíl, 8,6 %, se objevil u profesorů a profesorek. Od roku 2010 se mzdové rozdíly zvýšily na všech kvalifikačních stupních kromě lektorských pozic.

Genderové rozdíly (GPG, v %) v průměrných hrubých měsíčních mzdách akademických pracovníků v roce 2020, odděleně podle kvalifikačního stupně

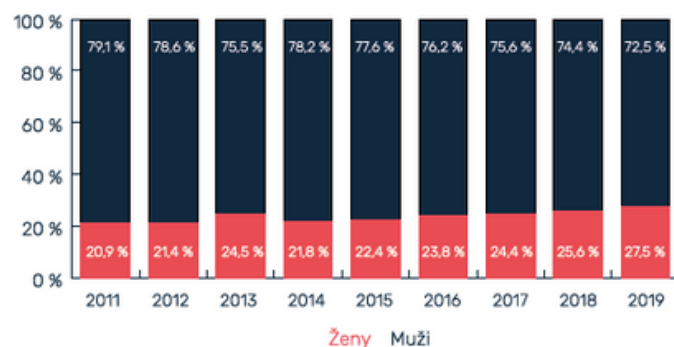
Zdroj: MŠMT, Statistiky školství – Zaměstnanci a mzdové prostředky; vlastní zpracování

V rozhodovacích pozicích vědy jen minimum žen

Rozhodování ve výzkumu zůstává i nadále doménou mužů. Ve vedoucích pozicích jich v roce 2020 půsilo 90,7 %. V České konfederaci rektorů, Radě vysokých škol, Technologické agentuře ČR, Grantové agentuře ČR a v Učené společnosti ČR nebyla ve vedení žádná žena.

Situace se naopak zlepšuje u specialistů v oblasti vědy a techniky. Tady byl nejvyšší podíl žen od roku 2011, konkrétně 27,5 %. Podobně jako u akademiků však v této sféře dochází k rozdílům v průměrných hrubých měsíčních mzdách, a to nejen na základě pohlaví, ale také podle věku.

Zastoupení mužů a žen na pozici specialistů v oblasti vědy a techniky 2011–2019 (%)

Zdroj: ČSÚ, VŠPS; vlastní zpracování.

Ženy zde byly oproti mužům znevýhodněny a největší platové rozdíly se objevovaly ve věkové kategorii 25–29 let (15,9 %) a 35–44 let (16 %).

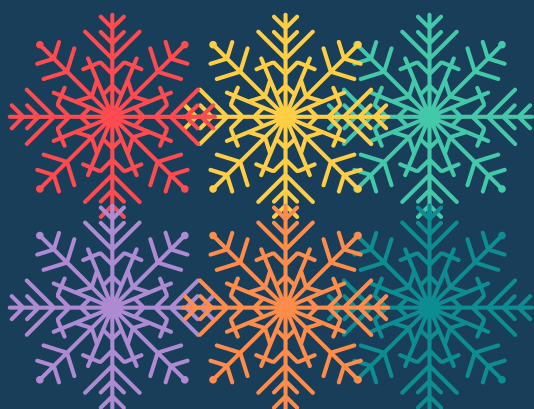
Monitorovací zprávu za rok 2020 najdete [zde](#).

Stručné shrnutí zprávy je k dispozici [zde](#)

Co chystáme na rok 2023?

Příští rok nás kromě již tradičních akcí, jako je Brunch pro začínající vědkyně nebo série podzimních popularizačních akcí, hned v únoru čeká zahájení kampaně za bezpečné a respektující prostředí v akademické sféře. Spustíme ji symbolicky na Mezinárodní den žen a dívek ve vědě, tedy 11. února. K tomuto tématu spustíme brzy i novou sekci na našem webu.

Těšíme se také na spolupráci s maďarskou ambasádou na konferenci věnované ženám ve vědě.

PF 2023

V pestrosti je krása. Ať vám nový rok přinese krásné a různorodé zážitky!

Newsletter 3-4/2022

Newsletter vydává Národní kontaktní centrum – gender a věda Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i. ISSN 1801-7339.

Newsletter vychází s podporou projektu sdílených činností CZERA (identifikační kód MS2103, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR).
Adresa redakce: Jilská 1,
Praha 1 110 00

Redakce: NKC – gender a věda

K odběru newsletteru se lze přihlásit na webových stránkách www.genderaveda.cz

Víte o nějakém zajímavém tématu, o němž chcete číst v našem newsletteru?
Napište nám na nkc@soc.cas.cz

Sledovat nás můžete také na sociálních sítích:

facebook.com/NKCgenderaveda

twitter.com/NKC_CZ

instagram.com/nkc_gender_a_veda

linkedin.com/company/nkc-genderaveda